

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิเคราะห์
ข้อมูล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ กล่าวโดยสรุปมีดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
3. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของอาจารย์โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
4. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของอาจารย์โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวง-
มหาวิทยาลัย

สมมติฐานการวิจัย

1. บทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของ
ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปกครองไม่แตกต่างกัน
2. ปัญหาการปฏิบัติงานของอาจารย์โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ตาม
การรับรู้ของผู้บริหาร และอาจารย์ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปกครองจำนวน 572 คน
จากโรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทั้ง 10 แห่ง
แยกเป็น

ก. ผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิต จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 91.20 จากจำนวนประชากร 57 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ข. อาจารย์ ประกอบด้วย อาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสาธิต จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 30.04 จากจำนวนประชากร 912 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ค. ผู้ปกครอง ประกอบด้วย ผู้ปกครองของเด็กนักเรียนโรงเรียนสาธิต จำนวน 375 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 จากจำนวนประชากร 12,466 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารและอาจารย์ในด้านต่าง ๆ คือ เพศ ประสบการณ์ในการสอน ตำแหน่งวิชาการ ตำแหน่งทางบริหาร สถานภาพในการสอนระดับการศึกษา และการอบรมสัมมนา สำหรับผู้ปกครองเป็นแบบสอบถามในเรื่องอาชีพ ระดับการศึกษา การเข้าร่วมสัมมนากับทางโรงเรียน และระยะเวลาที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิต

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในด้านการบริหารและดำเนินงาน ด้านวิชาการและปฏิบัติงาน และด้านธุรการและบริการ ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาแก้ไข และไปทดลองใช้กับผู้บริหารและอาจารย์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม ปรากฏว่า มีค่าความเที่ยง (r_{tt}) = 0.93

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของอาจารย์โรงเรียนสาธิต ในด้านการบริหารด้านวิชาการ และด้านธุรการกฎเกณฑ์ของข้อบังคับต่าง ๆ และคำถามปลายเปิด (Open-Ended) เพื่อเป็นความคิดเห็นเพิ่มเติมในบทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิตและปัญหาในการปฏิบัติงาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามส่งด้วยตนเอง ขอความช่วยเหลือจากอาจารย์ในสถาบัน (ผ่านผู้บริหารโรงเรียน) ช่วยแจกแบบสอบถาม โดยส่งคืนทางไปรษณีย์ อีกส่วนหนึ่งไปรับคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องคำนวณผล (Computer) ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)

สรุปผลวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ก. ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ทั้งในกลุ่มผู้บริหารและอาจารย์ ผู้บริหารเป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.80 เพศชายร้อยละ 36.20 อาจารย์เป็นเพศหญิง ร้อยละ 71.90 เพศชาย ร้อยละ 28.10

ส่วนผู้ปกครองจำแนกตามอาชีพ รับราชการ ร้อยละ 59.60 ท่างานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 23.00 อาชีพค้าขาย ร้อยละ 17.40

ข. ผู้บริหารมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 68.10 ระหว่าง 6-10 ปี ร้อยละ 29.80 น้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 2.10 อาจารย์มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 6-10 ปี ร้อยละ 49.30 น้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 31.00 มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 19.70

ค. ผู้บริหารมีตำแหน่งทางวิชาการระดับอาจารย์ ร้อยละ 48.90 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยละ 46.80 และรองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ ร้อยละ 2.10 อาจารย์มีตำแหน่งทางวิชาการ ระดับอาจารย์ ร้อยละ 88.70 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยละ 11.30

ง. ผู้บริหารปฏิบัติงานทั้งโรงเรียนสาธิตและคณะครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ ร้อยละ 78.70 ปฏิบัติงานเฉพาะโรงเรียนสาธิต ร้อยละ 21.30 อาจารย์ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสาธิต ร้อยละ 63.50 ปฏิบัติงานทั้งโรงเรียนสาธิตและคณะครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์

ร้อยละ 36.50 และมีตำแหน่งทางบริหาร การปฏิบัติงานเป็นอาจารย์ทำหน้าที่สอน ร้อยละ 90.20 หัวหน้าสายวิชา ร้อยละ 4.40 เลขานุการหน่วยงาน ร้อยละ 3.90 หัวหน้าระดับ ร้อยละ 1.50

จ. ผู้บริหารมีวุฒิการศึกษาสูงสุด สำเร็จปริญญาโท ร้อยละ 68.10 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 25.50 ระดับปริญญาเอก ร้อยละ 6.40 อาจารย์มีวุฒิการศึกษาสูงสุดสำเร็จระดับปริญญาตรี ร้อยละ 53.20 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 41.40 ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 3.90 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ร้อยละ 1.50 ผู้ปกครองมีวุฒิการศึกษาสูงสุด สำเร็จระดับปริญญาตรี ร้อยละ 37.50 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 31.10 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 23.50 และปริญญาเอก ร้อยละ 7.50

ฉ. ผู้บริหารเคยอบรมสัมมนา ร้อยละ 95.70 ไม่เคย ร้อยละ 4.30 อาจารย์เคยอบรมสัมมนา ร้อยละ 81.30 ไม่เคย ร้อยละ 18.70 ผู้ปกครองเคยอบรมสัมมนา ร้อยละ 86.30 ไม่เคย ร้อยละ 13.70 และระยะเวลาที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิต 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 36.60, 4-5 ปี ร้อยละ 23.30, 2-3 ปี ร้อยละ 16.10, น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี ร้อยละ 14.00

2. ความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปกครอง เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

2.1 บทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิต ด้านการบริหารฯ ด้านวิชาการฯ และด้านธุรการ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยรวมสูงกว่า กลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มอาจารย์ตามลำดับ เหมือนกันทั้ง 3 ด้าน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมของความคิดเห็นทั้ง 3 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ปรากฏว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปกครอง จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งคัดค้านกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธี LSD เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรวมของความคิดเห็น พบว่า

ด้านบริหารและดำเนินงาน มีความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของกลุ่ม ผู้บริหาร กับอาจารย์ อาจารย์กับผู้ปกครอง ผู้บริหารกับผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านวิชาการและปฏิบัติงานมีความแตกต่าง ระหว่างความคิดเห็นของกลุ่ม ผู้บริหารกับอาจารย์ อาจารย์กับผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ความคิดเห็นของผู้บริหารกับผู้ปกครอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านธุรการและบริการ มีความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม อาจารย์กับผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 แต่ความคิดเห็นของผู้บริหารกับอาจารย์ และผู้บริหารกับผู้ปกครองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ข้อค้นพบเพิ่มเติม ในส่วนที่เป็นรายละเอียดของบทบาทอาจารย์โรงเรียนสาธิต มีดังนี้

2.2.1 ด้านการบริหารและดำเนินงาน ในความคิดเห็นของผู้บริหาร และผู้ปกครอง อาจารย์โรงเรียนสาธิต ควรจะมีส่วนร่วม ในการบริหารในระดับมาก แต่ความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่าระดับปานกลาง

2.2.2 ด้านวิชาการและปฏิบัติงานในความคิดเห็นของผู้บริหาร และผู้ปกครอง อาจารย์โรงเรียนสาธิต ควรจะมุ่งเน้นในด้านวิชาการให้มาก แต่ความคิดเห็นของอาจารย์ควร มุ่งเน้นปานกลาง

2.2.3 ด้านธุรการและบริการในความเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปกครองว่า อาจารย์โรงเรียนสาธิต ควรจะมีส่วนร่วมในงานธุรการและบริการให้มาก

3. ปัญหาการปฏิบัติงานของอาจารย์โรงเรียนสาธิต

3.1 ปัญหาการปฏิบัติงานของอาจารย์โรงเรียนสาธิต ด้านการบริหาร ด้านวิชาการ และด้านธุรการ กฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ พบว่า ความคิดเห็นกลุ่ม อาจารย์ มีค่าเฉลี่ยรวมสูงกว่ากลุ่มผู้บริหารเหมือนกันทั้ง 3 ด้าน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรวมความคิดเห็นทั้ง 2 กลุ่ม โดยการทดสอบค่าที (t-test) ปรากฏว่าผู้บริหารและอาจารย์ มีความ

คิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานของอาจารย์โรงเรียนสาธิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 ข้อค้นพบเพิ่มเติมในรายละเอียดของปัญหา การปฏิบัติงานของอาจารย์โรงเรียนสาธิตมีดังนี้

3.2.1 ด้านการบริหาร ในความคิดเห็นของผู้บริหาร คิดว่าเป็นปัญหามาก แต่อาจารย์มีความคิดเห็นปานกลาง

3.2.2 ด้านวิชาการและธุรการกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดเห็นตรงกันว่าเป็นปัญหาในระดับน้อย

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. บทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปกครอง

ก. ด้านบริหาร และดำเนินงาน จากผลการวิจัย ค้นพบว่า บทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิตเกี่ยวกับการบริหารและดำเนินงาน ในโรงเรียนสาธิตนั้น มีความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของกลุ่ม ผู้บริหารกับอาจารย์ อาจารย์กับผู้ปกครอง ผู้บริหารกับผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยรายละเอียดผู้บริหารกับอาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ผู้บริหารมีความเห็นว่า อาจารย์โรงเรียนสาธิตควรจะมีส่วนร่วมในการบริหารงานให้มาก แต่ความคิดเห็นของอาจารย์กับคิดว่า ตัวเองนั้นควรจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานแต่พอสมควรถ้ามีโอกาส ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภารกิจของอาจารย์ โรงเรียนสาธิตเกี่ยวกับปฏิบัติ การเรียนการสอนมากถึงร้อยละ 90.20 ทำให้ไม่มีเวลาที่จะมาศึกษาในเรื่องของการบริหาร ส่วนใหญ่ก็ปล่อยให้ผู้บริหารระดับสูงแต่งตั้งผู้บริหารมาบริหาร และดำเนินการเสียเอง

กึ่งผลงานวิจัยของ สมคิด อิศระวัฒน์ กล่าวว่า "โครงสร้างและระบบการบริหารงาน ของโรงเรียนสาธิตตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมีฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งของคณะกรรมการศึกษา แต่ในทางปฏิบัติ จะมีฐานะเทียบเท่าภาควิชา โดยโรงเรียนสาธิตจะจำแนกสังกัดได้ 2 ประเภท คือ สังกัดภาควิชาหลักสูตรและการสอน หรือภาควิชาการศึกษาและอีกประการหนึ่งเป็นหน่วยงานชั้นโดยตรง

กับคณะครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนสาธิต ในปัจจุบันจะมาจาก การเลือกตั้ง และแต่งตั้งโดยคณะ¹

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ผู้บริหารคิดว่า ผู้บริหารที่มาจากอาจารย์โรงเรียนสาธิตนั้นย่อมจะมีประสิทธิภาพ ในการบริหาร และดำเนินงานให้โรงเรียนสาธิตได้บรรลุวัตถุประสงค์มากกว่า เพราะอาจารย์โรงเรียนสาธิตปฏิบัติหน้าที่ ในโรงเรียนสาธิตเป็นส่วนใหญ่คิดเป็น ร้อยละ 63.50 ในขณะที่ผู้บริหารปฏิบัติงานทั้งสองแห่งคือ โรงเรียนสาธิตและคณะครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ ร้อยละ 78.70 ทำให้ไม่ค่อยมีเวลามานบริหารงานในโรงเรียนสาธิตได้อย่างเต็มที่ ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์กับผู้ปกครอง ซึ่งมีความคิดเห็นแตกต่างกันโดยอาจารย์เห็นว่าบทบาทอาจารย์โรงเรียนสาธิต ในเรื่องของการบริหาร ค่าใช้จ่าย ควรจะเข้าไปมีบทบาท ในด้านการบริหารงานบ้าง เมื่อมีโอกาส เพราะเนื่องจากมีภารกิจ ในด้านสอนหนักอยู่แล้ว แต่ในความคิดเห็นของผู้ปกครอง อาจารย์โรงเรียนสาธิตมีความเหมาะสมที่จะเป็นผู้ทำงานเกี่ยวกับการบริหาร และดำเนินงาน เพราะอาจารย์โรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงาน จากผู้ร่วมงานด้วยดีเสมอมา มีคุณสมบัติเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับในสังคมมหาวิทยาลัยอย่างดียิ่ง ความคาดหวังของผู้ปกครอง ถ้าได้ผู้บริหารจากอาจารย์โรงเรียนสาธิตมาดำเนินงานบริหาร จะทำให้นโยบายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนสาธิตบรรลุเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

สำหรับความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิต ในด้านการบริหารและดำเนินงานแตกต่างกันทั้ง ๆ ที่ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่า อาจารย์โรงเรียนสาธิตควรจะมีบทบาทในด้านการบริหารมากก็ตาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเห็นว่าอาจารย์โรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่ไม่สนใจงานบริหาร เพราะสถานภาพในด้านวิชาการ ส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการ ในระดับอาจารย์ถึง ร้อยละ 88.70 ดังนั้น อาจารย์โรงเรียนสาธิตมีความคาดหวังอยากเป็นเลิศทางวิชาการ จึงไม่มีเวลาสนใจในงานบริหาร และดำเนินงานในโรงเรียนสาธิต

¹ สมคิด อิศระวัฒน์, "การวิเคราะห์ระบบโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย ในประเทศไทย, ข่าวสำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ 204 (มิถุนายน 2522) : 5.

ข. ด้านวิชาการและปฏิบัติงาน จากผลการวิจัยค้นพบว่า บทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิต ด้านวิชาการ และปฏิบัติงานมีความแตกต่างกันระหว่างความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารกับอาจารย์ อาจารย์กับผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้บริหารคิดเห็นว่าอาจารย์โรงเรียนสาธิตควรจะมุ่งเน้นในด้านวิชาการให้มาก เพราะในสภาพปัจจุบัน อาจารย์โรงเรียนสาธิต มีความรอบรู้ทางวิชาการ เหมาะสมที่จะนำมาปฏิบัติงานสอน ได้เป็นอย่างดี จากผลการวิจัย อาจารย์โรงเรียนสาธิตมีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 6-10 ปี ร้อยละ 49.30 และมีคุณวุฒิสอนใหญ่จบปริญญาตรี ร้อยละ 53.20 และเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับวิชาการที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นถึง ร้อยละ 81.30 แต่ความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่าการปฏิบัติงานในการเรียนการสอนควรจะยุติตนพอสมควร เพราะว่าการปฏิบัติงานในโรงเรียนสาธิต สัมประสิทธิ์ในการทำงานเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการนั้นน้อย ทำให้อาจารย์โรงเรียนสาธิตไม่มีกำลังใจปฏิบัติงานวิชาการ ในโรงเรียนสาธิต อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารไม่ค่อยคำนึงถึงเรื่องนี้ก็เป็นได้ ทำให้สถานภาพทางวิชาการของอาจารย์โรงเรียนสาธิต ในปัจจุบันปฏิบัติงานเพียงแต่งานที่อยู่ในความรับผิดชอบเท่านั้น ไม่ค่อยอุทิศในการทำงานเท่าที่ควร ซึ่งก็มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ปกครอง ซึ่งมีความคิดเห็นว่าอาจารย์โรงเรียนสาธิตควรจะมุ่งเน้นในด้านวิชาการ ให้มากโดยเฉพาะในเรื่องของการวางแผนปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียน

สำหรับความคิดเห็นของกลุ่ม ผู้บริหารกับผู้ปกครอง เกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิต ในด้านวิชาการและปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน น่าจะเป็นเพราะว่าผู้ปกครองของเด็กนักเรียนโรงเรียนสาธิต รอบรู้เกี่ยวกับด้านวิชาการ หลักสูตรและการสอน เป็นอย่างดี จากผลการค้นคว้า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาเป็นอย่างดี เพราะมีอาชีพรับราชการ ร้อยละ 59.60 มีวุฒิการศึกษาจบปริญญาตรี ร้อยละ 37.50 และเข้ารับการอบรมสัมมนาทางวิชาการของโรงเรียนสาธิตถึง ร้อยละ 86.30 และเป็นผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิต 5 ปีขึ้นไปถึง ร้อย 36.60

ค. ด้านธุรการและบริการ จากผลวิจัยค้นพบว่าบทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิต ด้านธุรการและบริการ มีความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม อาจารย์กับผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยทั้งอาจารย์และ

ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นว่า อาจารย์โรงเรียนสาธิตควรจะมีส่วนร่วมในงานธุรการ และบริการ ให้มากในเรื่องของความคิดเห็นผู้ปกครองหวังจะให้อาจารย์ โรงเรียนสาธิตจัดหน่วย เผยแพร่ ความรู้ทางการศึกษาให้แก่ชุมชน และโครงการช่วยเหลือโรงเรียนในชนบท แต่สภาพความเป็นจริงตามข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏว่า ความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่า อาจารย์โรงเรียนสาธิต มีภารกิจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ในโรงเรียนสาธิตมากถึงร้อยละ 63.50 ทำให้การเผยแพร่แนะแนวทางการศึกษาแก่ชุมชน ได้น้อย ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารกับอาจารย์และผู้บริหารกับผู้ปกครองไม่แตกต่างกันอาจเพราะเป็นหน้าที่หลักของอาจารย์ โรงเรียนสาธิตอยู่แล้วในเรื่อง ของการเผยแพร่วัฒนธรรม และทำประโยชน์แก่ชุมชน ในทางที่ทำได้ อีกประการหนึ่ง ในด้านธุรการและบริการ หรือควรจะมีโรงเรียนสาธิตขยายการศึกษาไปตามท้องถิ่น แต่มีข้อที่ควรคิด ปัญหาว่าจะจัดการในเรื่องต่อไปนี้อย่างไรคือ "การคัดเลือกโรงเรียน การยินยอมของผู้บังคับบัญชา ซึ่งต้องการให้มหาวิทยาลัยเกี่ยวข้องกับโรงเรียนเฉพาะทางด้านวิชาการ การกำหนดบทบาทให้โรงเรียนในท้องถิ่นปฏิบัติตาม ในฐานะโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหนังสือแบบเรียน การวัดผล วิธีการคัดเลือกนักเรียน ตลอดจนขอบข่าย ความช่วยเหลือ และการสนับสนุนของหน่วยงานแต่ละฝ่าย เช่น ครูใหญ่ และผู้ประสานงาน"¹ ปัจจุบันงานที่อาจารย์ โรงเรียนสาธิตทำประโยชน์แก่ชุมชนในท้องถิ่น ได้แก่ การส่งอาจารย์ และวิทยากรไปอบรมทางการศึกษา หรือทำการสอนในชุมชนที่ต้องการความช่วยเหลือ ได้จัดในรูปแบบของเทคโนโลยีทางการศึกษา การผลิตสื่อการเรียนการสอน ในกลุ่มวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2521 ซึ่งเป็นหน้าที่ของโรงเรียนสาธิต โดยความร่วมมือของคณะครุศาสตร์ และศึกษาศาสตร์

¹ สมคิด อิศระวัฒน์, "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการใช้โรงเรียน ในท้องถิ่น เป็นโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย", ข่าวสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 222 (ธันวาคม 2523) : 4-5.

ข้อควรพิจารณาเพิ่มเติมในการวิจัยครั้งนี้ คือจากผลการวิจัยพบว่า บทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิต ตามการรับรู้ของผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปกครองแตกต่างกัน ซึ่งคัดค้านกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวได้ว่า กลุ่มผู้ปกครองเป็นกลุ่มประชากรที่มีส่วนสำคัญทำให้ความคิดเห็นต่อบทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิตแตกต่างกัน ทั้ง ๆ ที่สถานภาพของผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปกครอง ต่างก็มีการศึกษาคดี และมีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาโดยเฉพาะกลุ่มผู้ปกครอง มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ถึงร้อยละ 37.90 และมีอาชีพรับราชการ ถึงร้อยละ 59.60 น่าจะมีความคิดในเรื่อง บทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิต ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่า

ด้านการบริหาร และดำเนินงาน ตามปกติกลุ่มผู้ปกครองไม่มีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารงานของโรงเรียนสาธิต คงเป็นเรื่องภายในของโรงเรียนสาธิต ดังนั้นจึงทำให้ผู้ปกครองมีความคิดเห็นแตกต่างไปจากผู้บริหารและอาจารย์

ด้านวิชาการและปฏิบัติงาน ตลอดจนด้านธุรการและกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ตามปกติ ผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้อง และเข้าไปมีส่วนร่วมมาก จะเห็นได้จากผู้ปกครอง มีระดับการศึกษาคดี และสนใจในงานวิชาการ และด้านธุรการ ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี และเข้าไปมีส่วนร่วมในการสัมมนาทางวิชาการที่ทางโรงเรียนสาธิตได้จัดขึ้นถึงร้อยละ 86.30 ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่า ผู้ปกครองมีความสนใจในกิจการด้านวิชาการ และธุรการของโรงเรียนสาธิตมาก จึงเป็นผลให้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มผู้บริหารกับผู้ปกครอง ในด้านวิชาการและปฏิบัติงาน ส่วนในด้านธุรการและบริการมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้งระหว่างผู้บริหารกับอาจารย์ และผู้บริหารกับผู้ปกครอง

2. ปัญหาการปฏิบัติงานของอาจารย์โรงเรียนสาธิต

ก. ด้านการบริหาร จากผลการวิจัยค้นพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานในด้านการบริหารงาน ในโรงเรียนสาธิตไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมติ

ฐานที่ตั้งไว้ การบริหารงานนั้นโดยปกติจะพบว่า เป็นปัญหา มาก ชีระชัย ปุรณโชติ ได้กล่าวว่า "การจัดดำเนินงาน โรงเรียนสาธิตมักขาดแผนและแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน ทำให้การบริหารงานต่าง ๆ มีลักษณะเป็นการปฏิบัติภารกิจที่จำเจวันต่อวัน ปฏิบัติตามอย่างกันมารุ่นต่อรุ่น หรือตามแบบอย่างสถาบันอื่น ขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ในการบริหาร"¹ จะเห็นได้ว่าลักษณะการบริหารงานโรงเรียนสาธิตปัจจุบันโดยทั่วไป ย่อมแตกต่างกับโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งมีแบบแผนอำนาจบังคับบัญชาที่แน่นอน ลักษณะการเปลี่ยนแปลงเป็นไปได้ช้า ผู้บริหารมาจากการแต่งตั้งและเป็นไปตามขั้นตอน มีฝีมือเป็นที่ยอมรับในการบริหารงาน แต่การบริหารงานในโรงเรียนสาธิต ผู้บริหารของโรงเรียนส่วนมาก มาจากการเลือกตั้งและแต่งตั้งเป็นการทดลองบริหารเพื่อมุ่งหวังตำแหน่งในระดับสูงต่อไป จึงก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานของอาจารย์โรงเรียนสาธิต ซึ่งสมอาจ วัฒน ไค้กล่าวไว้ว่า "บทบาทของอาจารย์โรงเรียนสาธิตในสถานครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ ส่วนใหญ่มีปัญหาและการขัดแย้งในด้านการบริหารและวิชาการ"

จากผลวิจัยนี้พบว่า การบริหารงานที่เป็นปัญหา มากในการปฏิบัติงานของอาจารย์โรงเรียนสาธิตตามความคิดเห็นของผู้บริหารคือ การจัดสรรบุคลากร ความร่วมมือจากอาจารย์ภาควิชา และการพิจารณาความดีความชอบ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับรายงานผลการศึกษา ปัญหาโรงเรียนสาธิตของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2520 ในเรื่องของการบริหารงานในโรงเรียนสาธิตเกี่ยวกับอำนาจ อาจารย์ใหญ่มีน้อยมาก เพราะอาจารย์โรงเรียนสาธิตทุกคนสังกัดภาควิชา ทำให้เกิดปัญหาคาบเกี่ยวกับระหว่างหัวหน้าภาคและอาจารย์ ในกรณีที่อาจารย์ผู้สอนทั้งที่โรงเรียนสาธิต และคณะปัจจุบัน อาจารย์ใหญ่มีแต่หน้าที่บริหารงานทั่วไป โดยหน้าที่แต่ไม่มีอำนาจแม้แต่การจัดสรรบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ในโรงเรียนสาธิต เมื่อเป็นดังนี้ การติดตามดูแลการปฏิบัติของอาจารย์ที่สอนในโรงเรียนสาธิต จึงทำได้ไม่เต็มที่ในทางปฏิบัติ แต่ในความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติการของอาจารย์โรงเรียนสาธิต อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้คงเป็นเพราะว่าอาจารย์โรงเรียนสาธิตมีสถานภาพเหมือน

¹ ชีระชัย ปุรณโชติ, "ข้อคิดเห็นในการบริหารคณะครุศาสตร์-ศึกษาศาสตร์".

อาจารย์มหาวิทยาลัย มีหน้าที่สำคัญดังนี้คือ สอน วิจัย และเขียนบทความ เอกสารคำรา¹ ดังนั้น อาจารย์ที่เข้ามปฏิบัติการณ์ในโรงเรียนสาธิต ความคาดหวังอยากเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อเพิ่ม คุณวุฒิหรือตำแหน่งทางวิชาการ เพราะอาจารย์โรงเรียนสาธิต ส่วนใหญ่ มีตำแหน่งอาจารย์ถึง ร้อยละ 88.70 ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนมากที่จะพยายามค้นคว้าหาตำแหน่งทางวิชาการ เพราะ งานบริหารโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่ ขึ้นอยู่กับนโยบายของคณะฯ การเปลี่ยนผู้บริหารบ่อยทำให้ อาจารย์ โรงเรียนสาธิต คำรงสภาพไม่ค่อยจะแน่นอนขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่มาดำรงตำแหน่งเป็น คราว ๆ ไป ดังความคิดเห็นเพิ่มเติม ในปัญหาการปฏิบัติงานของอาจารย์โรงเรียนสาธิตกล่าว ไว้ "อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสาธิตส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าการดำเนินงานของภาควิชา ไม่ยุติธรรมและเปิดโอกาสในการพิจารณาความดีความชอบให้แก่อาจารย์โรงเรียนสาธิตน้อยมาก ดังนั้น อาจารย์โรงเรียนสาธิตก็จะพยายามค้นคว้าย้ายไปอยู่ในภาควิชาและคณะต่อไป เพื่อมุ่งหวังตำแหน่งทางวิชาการ ดังนั้น จึงปรากฏเสมอว่า อาจารย์ที่ปฏิบัติงานอยู่ที่โรงเรียนสาธิตนั้น ภายหลังจากจบการศึกษาต่อแล้วมักจะพยายามค้นคว้าไปทำการสอนที่ภาควิชาหรือคณะ" ดังนั้น อาจารย์โรงเรียนสาธิต พยายามแก้ปัญหาเหล่านี้ โดยการไปศึกษาต่อจำนวนมาก ในแต่ละปีการศึกษาทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่จะลงปฏิบัติงานในโรงเรียนสาธิต

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาปัญหา โรงเรียนสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย- ขอนแก่น เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2520 นับว่าเป็นข้อเสนอแนะที่น่าสนใจมาก ควรแก่การนำมา เสนอแนะไว้ในโอกาสนี้คือ "ถ้าจะให้การดำเนินงานบริหารของโรงเรียนมีประสิทธิภาพดี บรรลุ เป้าหมาย และนโยบายที่วางไว้ นั้น ควรจะให้อาจารย์ใหญ่ ร่วมกันหัวหน้าภาควิชา ที่เกี่ยวข้อง จัดบุคลากรไปสอนโรงเรียนสาธิตเป็นรายปี กำหนดให้ภาควิชาประถมศึกษารับผิดชอบงานสอนวิชา สามัญของโรงเรียนสาธิตมัธยม เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการฝึกสอนของ คณะครุศาสตร์หรือ ศึกษาศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์ มีความเชี่ยวชาญ ทั้งทางทฤษฎี และปฏิบัติ ส่วนวิชาเฉพาะ อื่น ๆ ให้ภาควิชาอื่น ๆ รับผิดชอบ จัดบุคลากรให้โรงเรียนสาธิต ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา และภาคเทคโนโลยีทางการศึกษาให้หัวหน้าภาควิชาพิจารณาจัดสรรบุคลากรลงปฏิบัติงานในโครง

¹ รพี สุวรรณชัย, 'บทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัย ในประเทศไทย', 11 วารสาร คุรุปริทัศน์ 1 (มกราคม 2521) : 18-19.

การที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนของโรงเรียนสาธิตให้ได้ผลดียิ่งขึ้น สำหรับการพิจารณาความดีความชอบ ในการปฏิบัติงาน ให้อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิต พิจารณาร่วมกับหัวหน้าภาค โดยแบ่งสรรการพิจารณาตามสัดส่วนการปฏิบัติงานของอาจารย์ผู้นั้น และสุดท้ายการกำหนดคุณสมบัติของบุคลากรในดำเนินการโดยกรรมการคณะ"

ข. ด้านวิชาการ ผู้บริหาร และอาจารย์มีความคิดว่า ในด้านวิชาการมีปัญหาน้อยมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโดยทั่วไปแล้วการปฏิบัติงานการเรียนการสอนของอาจารย์โรงเรียนสาธิตเป็นที่ยอมรับในความรู้ความสามารถ และมีหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก ในการสอนตลอดจนความร่วมมือในการจัดหาผู้เชี่ยวชาญพิเศษ สำหรับเด็กที่เรียนช้า ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวนี้เห็นว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มผู้บริหารกับอาจารย์ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ปัญหาที่เป็นข้อเสนอแนะในส่วนของความคิดเห็นเพิ่มเติมในปัญหาการปฏิบัติงาน ด้านวิชาการของอาจารย์โรงเรียนสาธิตที่ว่า "อาจารย์ในโรงเรียนสาธิต มีชั่วโมงสอนมากกว่าในภาควิชา และมีงานในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากกว่า เช่น งานประจำชั้น งานพิเศษอื่น ๆ ทำให้มีปัญหา เรื่อง การหาเวลาว่างส่วนตัวที่จะใช้ค้นคว้าหาความรู้หรือทำงานทางด้านวิจัยได้ไม่เต็มที่" น่าจะเป็นผลกระทบให้ปัจจุบันนี้อาจารย์โรงเรียนสาธิต ให้ความสำคัญของการเรียนการสอน ในโรงเรียนสาธิตน้อยกว่าสอนนิสิตนักศึกษา ตามภาควิชาของคุณ เพราะคุณวุฒิระหว่างอาจารย์ในภาควิชากับอาจารย์โรงเรียนสาธิตไม่แตกต่างกันมากนักคือ ผู้บริหารสำเร็จปริญญาโท ร้อยละ 68.10 อาจารย์ ร้อยละ 41.40 การปรับสภาพจากตำแหน่งวิชาการตามระเบียบใหม่เปิดโอกาสให้อาจารย์ที่ทำการสอนที่โรงเรียนสาธิต ดังนั้น อาจารย์โรงเรียนสาธิต จึงพยายามหาช่องทางที่จะสอนวิชาสำหรับนิสิตนักศึกษา เป็นผลให้ประสิทธิภาพทางวิชาการของโรงเรียนสาธิตด้อยไป

ค. ด้านธุรการกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นทางด้านธุรการกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่าง ๆ มีปัญหาน้อยมาก ในเรื่องของอาจารย์โรงเรียนสาธิตมีส่วนทำให้วินัยของนักเรียนหย่อนยาน เนื่องจากไม่เข้าใจแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง และมีส่วนทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนสาธิตกับผู้ปกครองขาดความเข้าใจกันนั้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ในส่วนของการคิดเห็นเพิ่มเติม ในปัญหาการปฏิบัติงาน ในโรงเรียนสาธิต ในเรื่องของการ และกฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ พบว่า "ปัจจุบันนี้ โรงเรียนสาธิตจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์สอน ให้เด็กมีระเบียบวินัย รักหมู่พวก ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ค่าย ทักษะ กิจกรรมทางนันทนาการอื่น ๆ" สิ่งเหล่านี้ทำให้โรงเรียนสาธิต มีบทบาทที่เกี่ยวข้อง-สัมพันธ์ และเป็นประโยชน์แก่ชุมชนเป็นอย่างมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

จากการวิจัยในเรื่องบทบาท และปัญหาการปฏิบัติงานของอาจารย์ โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปกครอง ผู้วิจัยมีความเห็น ว่าในประเทศไทย ยังมีความต้องการการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนอีกมาก ถ้ามีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องทำนองนี้อีก ข้อเสนอแนะคือ

1. การศึกษา จุดมุ่งหมาย และภารกิจหน้าที่ของโรงเรียนสาธิตให้เป็นที่ยอมรับกัน ในหมู่นักการศึกษา และเน้นให้โรงเรียนสาธิตเป็นสถานที่ทดลอง ศึกษา ค้นคว้า วิจัย แนวคิด และดำเนินงานทางการศึกษา เสร็จแล้วจึงเผยแพร่ผลการค้นคว้าใหม่ ๆ เพื่อให้โรงเรียน หรือสถานอื่นรับรู้ และดำเนินการปฏิบัติ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่อไปอันจะก่อประโยชน์ให้แก่หน่วยงานและสถาบัน

2. การวิจัยหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานภาพของอาจารย์โรงเรียนสาธิต เมื่อเปรียบเทียบกับอาจารย์ภาควิชาหรือคณะวิชา เกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่การงาน และผลงานทางวิชาการ

3. การวิจัยเพิ่มเติม เกี่ยวกับความพึงพอใจของศิษย์เก่า ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับโรงเรียนสาธิต เพื่อจะได้นำปัญหาที่นำมาแก้ไข และปรับปรุงงานของโรงเรียนสาธิต ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และเพื่อให้เป็นไปตามความถนัด และวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการจัดตั้งโรงเรียนสาธิตโดยทั่วไปอีกด้วย